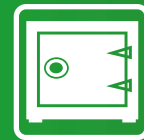

4.1. Ja imam dobru lozinku, a ti?

Tehnologija u današnje vrijeme djeci omogućava komunikaciju, međusobno dijeljenje podataka, igranje *online* igara te pristup mnogobrojnim podacima. Vrlo je važno da dijete kad uđe u digitalni svijet zna u njemu zaštititi svoje podatke. Bez obzira radi li se o elektroničkoj pošti, društvenoj mreži, igri ili čak bankovnome računu – bez dobre lozinke svatko im može pristupiti i umjesto njih ili za njih iskorištavati dostupne informacije.

Bitno je znati da danas više nije dovoljno staviti računalo u dnevnu sobu (ako dijete posjeduje mobilni uređaj kojim mu je pristup mreži omogućen bilo gdje) ili zabraniti pristup internetu kako bismo zaštitili dijete. S djetetom je važno razgovarati, steći njegovo povjerenje, graditi ga otpočevka kako bi shvatilo da ste mu potpora i dobar saveznik. Tad će mu biti normalno da kao roditelji znate njegove lozinke. Zato je nužno upoznati se s nekom od ključnih riječi kao što su *spam, junk, phishing...* kako biste razumjeli važnost sigurnosti i zaštite u digitalnome okružju.

Nerijetko se događa da djeca znaju više od roditelja, zato se usavršavajte i nadograđujte svoju informatičku pismenost kako biste bili ukorak s razvojem tehnologije.

Na taj ćete način (radi sebe) znati zašto je važno imati dobru lozinku te ju takvu znati stvoriti. Znat ćete poučiti svoje dijete kako da i ono stvori svoju lozinku i zaštititi svoje osobne podatke. Ako nemate dobru lozinku, i igranje „bezazlene igre“ može biti opasno, što djeca možda ne shvaćaju.

Oštećenje diska, krađa identiteta ili zlostavljanje putem interneta tad postaju velik problem s kojim se susreću roditelji i djeca. Zato, baš kao i u realnome svijetu, dijete mora naučiti čuvati svoju „imovinu“ i znati komu je može povjeriti, a komu ne smije.

Koji je vaš zadatak kao roditelja?

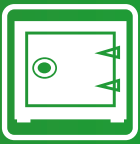
Poučite ih pravilima pri stvaranju lozinke:

- **koristiti minimalno osam znakova**
- **ne koristiti se privatnim podacima** (ime i prezime, broj telefona, datum rođenja, nadimak, ime ljubimca...) kao lozinkom
- **izbjegavati gramatički točne riječi i izraze iz rječnika** – sve riječi i izrazi koji su dostupni u rječnicima nisu idealne lozinke, stoga se preporuča korištenje „neobičajenih“ kombinacija riječi
- **koristiti se velikim i malim slovima, brojkama i simbolima**, npr. upotrijebiti \$ umjesto S, 1 umjesto L ili se koristiti znakovima &, % (primjer slabe lozinke: \$ilvija; primjer sigurne lozinke: Mp\$i1vjso – skraćeno od *Moja prijateljica Silvija je super osoba.*)
- nova se lozinka treba razlikovati od ranije korištenih.

Kod stvaranja sigurnih lozinki dobro je koristiti se imenom omiljene pjesme, sportaša, naslovom knjige, filma i sl. te ih skratiti koristeći se samo prvim slovima, odnosno zamijeniti neka slova simbolima ili brojkama, npr. omiljene grupe i pjesme (Psihomodo pop: Kad sam imao 16).

Sigurna lozinka → Pmp:Ksi16

Slaba lozinka → Psihomodo

4.1. Ja imam dobru lozinku, a ti?

Riješite zajedno radni listić *Sigurne lozinke*, petzanet.HR/Modul3/poveznice, koji vam može pomoći pri stvaranju vlastite sigurne lozinke.

Jednom dobro stvorena lozinka sigurna je zaštita od krađa i provala. Međutim, ne zauvijek. Zato je dobro pridržavati se i nekih savjeta za zaštitu lozinke:

- **nikad ne povjeravati svoju lozinku nikomu** – osim roditeljima ili skrbnicima (ne povjeravati ju ni prijateljima ni kad je riječ o vrlo dobrim prijateljima, on lozinku može odati drugima ili ju zlouporabiti)
- **ne koristiti se samo jednom lozinkom** – moguće je da netko radeći, s osobom, vidi lozinku i moći će pristupiti svim vlasnikovim računima na drugim stranicama
- **stvoriti lako pamtljivu lozinku, ali koju će drugi teško pogoditi**
- **razmišljati prije klikanja** – valja biti vrlo oprezan pri klikanju na poveznicu koja traži registraciju („logiranje“), promjenu lozinke ili kakvu drugu privatnu informaciju
- **zaštititi svoje računalo** – najbolja lozinka na svijetu neće koristiti ako tko gleda dok ju vlasnik upisuje ili ako se zaboravio odjaviti s računala (koristiti se najnovijim programima za zaštitu od virusa).

Stvaranje novih lozinki može biti zabavno, stoga ih stvarajte zajedno, smišljajte kreativne lozinke koje neće biti teško zapamtiti.

Da biste provjerili koliko je vaša lozinka sigurna, provjerite ju na ovoj stranici: howsecureismypassword.net. Potrebno je samo upisati svoju lozinku i program će provjeriti jačinu lozinke. Kad program promijeni boju u crveno, lozinka je preslaba, kad ju promijeni u narančasto, malo je bolja, a kad promijeni u zeleno, lozinka je jaka i vrlo ju je teško otkriti.

Možete zajedno s djetetom provjeriti jačinu svoje i njegove lozinke rješavanjem radnoga listića *Sigurnosna provjera lozinke*, petzanet.HR/Modul3/poveznice.

I ne zaboravite: razgovarajte s djetetom o sigurnome korištenju internetom i pristupanju stranicama na kojima se traže korisnička imena, lozinke, osobni podatci.

Pročitajte i članke: *Sigurnost na internetu: Čuvaj lozinku kao zjenicu oka svog*, *Zaštitite privatnost na Facebooku*, *Zaštiti osobne podatke* i *Što kada se problem pojavi?*, petzanet.HR/Modul3/poveznice.